

na základě několika vybraných dokladů považuje za obecný termín pro statky držené „různými vlastnickými tituly“. Autor zde neprovedl důkladnější rozbor, který se ostatně odehrává jen v rámci jedné poznámky pod čarou (s. 132–133). Ani uváděné doklady však nevyznívají tak jednoznačně, jak by autor chtěl. Hned první příklad týkající se Hlubčic (nikoliv Lubčic) rozhodně neklade rovnítko mezi *hereditates* a lenní statky.

K otázce pozemkového vlastnictví šlechty a *hereditas* se Jan Zelenka znovu vrací v závěru monografie, mimo jiné také k opakovaně diskutovanému prvnímu ustanovení Statut Konráda Oty. Jeho závěry jsou však poněkud neurčité, když říká, že termín *hereditas* označuje majetek předávaný z generace na generaci, ale zároveň jedním dechem dodává, že první článek Statut vůbec nemusí vypovídat o dědičnosti. Zmiňované ustanovení sice výslovně nepotvrzuje dědičnost, ale klíčem k pochopení daného článku je právě povaha statků označených jako *hereditas*. Statuta jsou textem, který se týká především zemského práva, a v tomto kontextu je třeba posuzovat i daný termín (pochopitelně i s ohledem na řadu dalších pramenů).

Zatímco první část Zelenkovy monografie představuje určitý argumentačně uzavřený celek, ze kterého bude nepochybně řada badatelů v budoucnu vycházet, druhou část lze vnímat spíše jako určitý diskuzní příspěvek k problematice lenního zřízení a sociálních a mocenských struktur v českém státě, která bude vyžadovat ještě opakovanou detailní pozornost.

DALIBOR JANIŠ

Libor JAN, *Václav II. Král na stříbrném trůnu 1283–1305*, Argo, Praha 2015 (= *Ecce homo* 21)

739 s., ISBN 978-80-257-1544-4

Byť postava Václava II. přitahuje zájem minimálně dvou národních historiografií, jde o osobnost kupodivu dlouho zanedbávanou. Tento dluh nyní splácí monografie brněnského historika Libora Jana, monumentální jak svým rozsahem, tak i šíří pojednávaných témat. Kniha rozhodně není prostou biografií, nýbrž širokým panoramatickým přehledem nepříliš dlouhého, ale velice podstatného úseku dějin střední Evropy. Pod dojmem dnešní nadprodukce, kdy např. polský trh zaplavují pseudobiografie mnohdy nepříliš významných, avšak díky tomu snadno popsatečných osobností, musím hned na úvod předeslat, že kniha Libora Jana se řadí k počínům zdařilým. Obraz života titulní postavy je zde podán na pozadí širokého kontextu Čech, Sváté říše římské a celé střední Evropy a zprostředkovává tak celistvý pohled na danou epochu.

Autor kombinuje dva typy výkladu. První část, nazvaná *Král uprostřed politiky*, je v zásadě panovníkovým životopisem, jenž obsahuje velice podrobnou a chronologicky systematizovanou rekonstrukci politických dějin v období života předposledního

Přemyslovce. Periodizace tohoto více než třicetiletého období – od nesnadného dětství Václava II. v posledních letech vlády jeho otce i po Přemyslově smrti až k předčasnému skonu tuberkulózou v roce 1305 – nevzbuzuje pochybnosti. Jednotlivé etapy a zároveň i rozdělení knihy na kapitoly charakterizují události a dlouhodobější politické fenomény. Po regentství braniborského markraběte Oty V. začíná samostatné Václavovo panování pod kuratelou mocné magnátské kotérie Závíše z Falkenštejna, po politickém převratu v roce 1288 a po eliminaci Závíšovy frakce se utvrzuje králova autonomní moc. Následuje období spojenectví s Habsburky a politické expanze Přemyslovců do polských zemí, kolaps této spolupráce a obrácení směrů spojenectví, jež bylo spjato s nakonec nepřilíš úspěšným pokusem o expanzi do Uher. Na pozadí těchto dějinných událostí – zejména od úplného závěru 13. století – zůstávají oživené styky a mocenské hry českého dvora s římskou kurií a dalšími aspiranty a rivaly v boji o říšský trůn. Do takto pojatého narativu, pečlivě založeného na pramenném materiálu, jsou zakomponovány nezřídka rozsáhlé a podrobné exkurzy, které se týkají diskutabilnosti chronologie jednotlivých událostí, charakterizace postav či širšího obecně dějinného kontextu.

Druhá, méně rozsáhlá část knihy sleduje pod titulem *Mechanismy královské vlády* jednotlivé problémové okruhy. Autor zde vydělil sociálně-systémové a hospodářské otázky, jež jsou dle jeho názoru klíčové pro pochopení základů královské moci v Čechách na přelomu 13. a 14. století. Leckdy ani nesouvisejí přímo s osobou Václava II. a rovněž jejich chronologický rámeček často překračuje období jeho vlády. Výběr témat vyplývá do značné míry z autorových dřívějších zájmů a odborných publikací, mimo to je zčásti pokračováním, rozvinutím nebo zopakováním jeho pohledu na právní a systémové otázky, jež prezentuje ve své předešlé monografii.¹ Jsou to otázky podstatné: úloha rezidence a dvorského prostředí panovníka (skupiny rozhodujících činitelů, poradců a spolutvůrců politiky),² existence panovnické domény a její uspořádání (mj. transformace funkce a významu úřadu purkrabích a hejtmanů, hospodářské funkce a systém vilikací) či nové materiální základy královské moci související s těžbou stříbra a grošovou reformou.

Zhodnocení knihy je možné zahájit u otázek týkajících se pramenné základny. Dnešní autor se při pokusu napsat biografii Václava II. musí vyrovnat s textem Zbraslavské kroniky. Analogický dobový životopisný nástin u většiny středověkých panovníků chybí. K portrétu, jenž je místy silně poznamenaný hagiografickými konvencemi, je nutno přistupovat obezřetně. Za určitý nedostatek proto pokládám nepřítomnost rozsáhlejšího vysvětlení kronikářovy narativní strategie – zvláště s ohledem na to, že v současnosti probíhají práce na přípravě nového vydání Zbraslavské kroniky, do nichž je zapojen i autor osobně. Popis nejdůležitějších pramenů v knize zabírá pouze o něco víc než jednu úvodní stranu (s. 18–19). Významným svědectvím je rovněž Kronika Otokara Štýrského, jež vznikla ve stejné době jako dílo

1) Libor JAN, *Václav II. a struktury panovnické moci*, Brno 2006.

2) Tyto části knihy doporučuji konfrontovat s nedávno vydanými studiiemi o instituci královského dvora Přemyslovců a o osobách, jimiž byl Václav II. obklopen: Dana DVOŘAČKOVÁ-MALÁ – Jan ZELENKA, *Curia ducis, curia regis. Panovnický dvůr za vlády Přemyslovců*, Praha 2011; Dana DVOŘAČKOVÁ-MALÁ, *Královský dvůr za vlády Václava II.*, Praha 2011.

opata ze Zbraslavi. Tento pramen se doposud nedočkal kritické monografie, což je mimořádně citelný nedostatek s ohledem na leckdy velice podrobné informace, jež autor měl nejen o událostech a osobnostech tehdejších Čech, nýbrž také Polska. Jejich věrohodnost je v řadě aspektů otevřenou a občas velmi diskutabilní otázkou, jak autor v rámci své argumentace oprávněně poznamenává.

V první části knihy přijatá konstrukce a z ní vyplývající narativní strategie mají své přednosti i vady. Ke kladům patří bezpochyby zachování chronologické posloupnosti událostí. K záporům naopak množství odboček, které poněkud narušují plynulost vyprávění, takže například v kapitole 2 se dozvídáme nejen informace o složení královského dvora v první fázi samostatného Václavova panování, nýbrž i o majetcích předních hodnostářů a hradech, které vlastnili, a dokonce i o prostorovém uspořádání těchto hradů. V kapitole 7 narážíme na pasáž věnovanou realizaci královského práva odúmrti v souvislosti se sporem lokálního významu mezi králem a Dětochem z Hořepníka o dědictví po příbuzném druhého zmíněného. Dokumenty, jež se v tomto procesu a také v souvislosti s následným postoupením tohoto majetku zachovaly, dokreslují povahu vlastnictví půdy u regionálního velmože na začátku 14. století, nicméně postrádají výraznější souvislost s královou biografií.

Autor leckdy obsírně zpravuje o dokumentech vystavených králem, které sice dosvědčují pobyt panovníka v určitou dobu na určitém místě, nicméně nesouvisí přímo s hlavním proudem události. V určité míře to reflektuje každodenní panovníkovu praxi, soudržnost výkladu tím však trpí. Přísně chronologický výklad přitom neumožňuje snadno vyvodit závěry o četnosti a charakteru panovníkovy mobility, třebaže rezidencím Václava II. věnuje Libor Jan pozoruhodné poznámky v několika pasážích knihy. Tomuto podstatnému tématu by bylo jistě záhodno věnovat zvláštní kapitolu a – při vědomí veškerých pramenných omezení – podniknout pokus o sestavení Václavova itineráře.

Ve druhé části knihy postrádám syntetické uchopení politické ideologie monarchie posledních Přemyslovců, jež se projevila zvláště v programu jejich náboženských fundací. O úloze českých cisterciáckých klášterů při reprezentaci královské moci už toho bylo napsáno mnoho, avšak stále se objevují nové poznatky. Až po vydání monografie Libora Jana vyšel článek, v němž Jiří Doležel na základě dříve neznámého záznamu přesvědčivě doložil podíl Václava II. při iniciování výstavby nového opatského kostela v Sedlci.³ Takový akt, jenž v dobové mentalitě nabýval významu opětovné fundace kláštera, potvrzuje těsnou spolupráci posledních Přemyslovců s cisterciáky při utváření ideologie královské moci. Toto konstatování není výhradně důsledkem optiky Zbraslavské kroniky, nýbrž vyplývá rovněž z množství a významu listin vystavovaných pro zmíněný řád.⁴ Obzvláště zajímavé jsou arengy

3) Jiří DOLEŽEL, *Konventní kostel kláštera cisterciáků v Sedlci: položení základního kamene českým králem Václavem II. roku 1304*, *Studia mediaevalia Bohemica* 7, 2015, s. 195–210.

4) Srov. následující práce v knize necitované: Marcin Rafał PAUK, *Fundacje cysterskie ostatnich Przemyslińców. Przyczynek do badań nad ideologią władzy i kulturą polityczną w XIII-wiecznych Czechach*, in: *Monarchia w średniowieczu. Władza nad ludźmi, władza nad terytorium*, edd. Jerzy Pysiak – Aneta Pieniądz-Skrzypczak – Marcin Rafał Pauk, Warszawa – Kraków 2002, s. 287–319; o úloze cisterciáků z širokého středoevropského hlediska Týž, *Das Stiftungsprogramm der schlesischen Piasten im 12.*

dvou zbraslavských fundačních listin, jež poukazují na úkoly mnichů v politicko-sakrálním řádu monarchie jakožto těch, kteří se obzvláště pečlivě starají o spásu panovníka pohlčeného starostmi světského života. Zakladatelské aktivity jsou v knize sice podrobně popsány, nicméně již rozdrobení tématu do dvou kapitol poněkud zastírá význam fundačního programu Přemyslovců, v jehož rámci bylo založení opatství Aula Regia – jak se zdá – pouhým jedním okázalým prvkem. Jak jsem se snažil prokázat jinde, setkáváme se zde s čitelným zakladatelským programem, jenž odkazuje k christologickým tématům a jenž byl naplánován jako součást inaugurace královské vlády. Skutečnost, že v rámci panovnického programu byly využity nové klášterní fundace, koneckonců nebyla pouze českým specifikem.

Důležitou součástí obou hlavních narativních pramenů o osobnosti Václava II. jsou popisy královské korunovace v roce 1297. Každý z kronikářů – jak si autor povšiml – kladl důraz na něco jiného: zatímco zbraslavský kronikář se více soustředil na náboženské a liturgické aspekty ceremonie, Otakara Štýrského více zaujaly světšější aspekty související s leskem panovnického majestátu a sezvaných hostů. V souvislosti s tím lze položit otázku, jaký byl charakter a specifika legitimizace královské moci Přemyslovců ve druhé polovině 13. století. Patrně trochu provokativně bude znít otázka, zda korunovace posledních tří panovníků – časově ostatně odložené o několik let od okamžiku reálného převzetí vlády v zemi – sloužily legitimizačnímu účelu v jeho základním, inauguračním rozměru, nebo zda byly spektakulárními přehlídkami královského majestátu pro vnější prezentaci, tedy pro budování význačné pozice českých panovníků zejména v rámci politického organismu Svaté říše římské. Z tohoto hlediska si zaslouží pozornost, že v protikladu ke svému otci Václav II. už od počátku svého panování – a nikoli teprve po korunovaci – užíval v listinách titulu českého krále, třebaže panovnická pečeť respektovala skutečnost, že byl pouhým dědicem trůnu.

V kontextu úvah Libora Jana o ceremonii intronizace českého panovníka ve 13. století je třeba klást si otázku po souvislosti mezi královskou korunovací a tradičním přemyslovským ritem odkazujícím k dynastickému mýtu o povolání Přemysla na trůn. Jakkoli nedávná zjištění Kateřiny Kubínové potvrzují existenci tohoto ritu ve 13. století, využití atributů Přemysla Oráče (kabely a střevíců z lýčí, přechovávaných na Vyšehradě) při korunovačním ceremoniiálu není zahrnuto do korunovačního řádu Karla IV. Přenášení této skutečnosti na 13. století se tudíž jeví jako riskantní, vezmeme-li v potaz novou intenzitu kultivování dynastické tradice a úcty k svatému Václavovi ze strany Lucemburků ve srovnání s nepřítli početnými stopami podobných aktů u posledních Přemyslovců. Otevřená rovněž zůstává otázka, jakou formu měla skutečná inaugurace vlády posledních Přemyslovců, která – jak jsem již zmínil – o řadu let předcházela samotnému ritu královského pomazání.

Samostatný prostor věnoval autor rytířské kultuře na dvoře posledních Přemyslovců. S panovníkovým osobním podílem na jejím důležitém projevu, jímž byla

---

und 13. Jahrhundert und seine mitteleuropäischen Kontexte, in: *Monarchische und adlige Sakralstiftungen im mittelalterlichen Polen*, ed. Eduard Mühle, Berlin 2013, s. 417–454.

středohornoněmecká dvorská poezie, se pojí i nejokázalejší obrazové zpodobení českého krále v heidelberském Codexu Manesse. Uvedená kapitola představuje nejnovější souhrn této důležité problematiky, jež se v poslední době těší vzrůstajícímu zájmu středoevropských badatelů. Autor už otázce rytířských turnajů v Čechách věnoval samostatný článek. Lze pouze litovat, že se v knize neodhodlal k hlubší analýze sociálních aspektů tohoto fenoménu – rovněž v kontextu politiky královského dvora za vlády Václava II. Vždyť participace na dvorské a rytířské kultuře tvořila od 13. století velice důležitý faktor sociální distinkce a stratifikace. Pojila se s luxusní spotřebou, ale také znalostí cizího jazyka a kulturního kódu, což se v očích tradicionalistů, jako byl například tak řečený Dalimil, jevílo jako nebezpečná inovace a jako prvek rozkladu českého politického společenství.⁵

Samostatnou otázkou zůstává problém sociálního významu ritu pasování na rytíře – tedy zda vlastnictví pásu bylo prvkem sociální stratifikace, oddělující pasované (*militēs*) od nepasovaných (*armigeri, clientes*), jako to vidíme v seznamech svědků listin z této doby, ale také to, zda ceremonie pasování vytvářela nějaký zvláštní typ osobního vztahu (snad se v tom skrývá odpověď na otázku po smyslu označení *miles regis*, které se ve vztahu k rytířům různého postavení vyskytuje).⁶ Jestli byla účast v turnajích příležitostí ke dvorské a také politické kariéře pro ty šlechtice, kteří se v sociální hierarchii nacházeli níže, není snadné jednoznačně stanovit. Libor Jan poukazuje na případ českého hejtmana v Polsku Fridricha z Čakovic (alias Šachovic), který podle Dalimila údajně vděčil za svou kariéru turnajovým úspěchům; ani to však není jednoznačné – nejsem si totiž jistý, zda byl opravdu českého původu. Německé jméno a znění místního jména, které bylo jeho přídomkem, nasvědčuje, že se klidně mohlo jednat o člověka pocházejícího ze Saska, např. Tschaschwitz u Kamence (Kamenz) nebo z Pleissenlandu (Zeschwitz u Leisnigu), a tedy například o klienta Kamenzů nebo purkrabích z Leisnigu, kteří byli v té době na pražském dvoře přítomni.

Pasáže věnované materiální základně panovnické moci jsou do značné míry souhrnem autorových tezí formulovaných v jeho předchozí monografii. Syntetickou formou pojednal uspořádání panovnické domény, fungování purkrabství a vilikací. Zdůrazňování právní a organizační kontinuity v systému správy královských panství mezi přelomem 12. a 13. až 14. stoletím – zejména v oblasti kompetencí správců stojících v čele vilikací – ovšem podle mého názoru poněkud zastírá hloubku transformace ve 13. století, které je v podstatě téměř v celé Evropě obdobím výrazné reorganizace základny panovnické moci. Obzvlášť docenit je třeba autorův pokus o prohloubení našich znalostí o hospodářských a personálních podmínkách velké měnové reformy Václava II., včetně pokusu o lepší identifikaci florentských

5) Srov. Marcin Rafał PAUK, *Castrensīs Satane servit: Castles as a Factor of Social Change in Bohemian Narrative Sources of the Thirteenth and Fourteenth Century*, in: *Processes of Cultural Change in Central Europe, 1200–1800*, ed. Veronika Čapšská, Opava 2014, s. 315–328.

6) Srov. diskusi o tomto tématu vedenou v polské literatuře: Ambroży BOGUCKI, *Strenuus jako tytuł polskich rycerzy pasowanych (XIII–XV w.)*, *Przegląd Historyczny* 77, 1986, s. 625–648; Týž, *O pasowaniu na rycerza i grupach prawnych*, *Roczniki Historyczne* 65, 1999, s. 195–210; Henryk SAMSONOWICZ, *Jeszcze o pasie rycerskim, giermkach i klientach*, *Roczniki Historyczne* 65, 1999, s. 211–214.

finančníků, kteří v Čechách uskutečňovali novou politiku. V této zevrubné sondě ale trochu chybí komparativní pozadí – vždyť česká reforma byla součástí širšího fenoménu hospodářských a měnových změn v Evropě 13. století. V poznámkách pod čarou chybí důležitá práce Ryszarda Kiersnowského, která postihuje nejen širší evropský kontext, ale nabízí i samostatné pojednání o grošové reformě Václava II.⁷

Velkou pozornost věnuje autor problémům spjatým s Polskem. Libor Jan významně koriguje dosavadní historické bádání v otázce data hnězdenské korunovace Václava II. a také v otázce obsazení hejtmanských úřadů v Polsku. Koncepce knihy však neumožňuje provést bilanci tamějšího panování Přemyslovců, které – jak se v poslední době domnívá stále více historiků – i přes poměrně krátké trvání znamenalo v mnoha ohledech důležitou fázi právní a systémové modernizace polských zemí. Dřívější jednoznačně negativní hodnocení ze strany polských badatelů začalo ustupovat ve prospěch promyšlenějších a objektivnějších pokusů o zhodnocení tohoto období. K otázkám již dobře identifikovaným, jako je třeba trvalé uchycení hejtmanského úřadu nebo zapojení zemí Polského království do zóny nové měny, je nutno přidat potenciální, přestože nejspíš v detailech neidentifikovatelné české vlivy na podobu zemského soudnictví: patrně nikoli náhodou totiž první písemnost krakovského zemského soudu pochází z roku 1302.⁸ Zvláštní pozornost si zaslouží také kladné hodnocení vlivu přemyslovske vlády na rozvoj zděné rezidenční a obranné architektury, městského opevnění a sakrální architektury v jižním Polsku, spjaté nejen se stavebními podniky krále a jeho úředníků, nýbrž i s působením architektonických vzorů zpoza hranic.⁹ V tomto kontextu by polskou odbornou literaturu, kterou Libor Jan jinak poctivě recipuje, bylo nepochybně cenné doplnit o monografické zpracování osudů krakovského biskupa Jana Muskaty, postavy pro Václava II. mimořádně důležité, z pera Tomasze Pietrase.¹⁰ Nemělo by chybět ani syntetizující zhodnocení českých vlivů v Polsku v druhé polovině 13. a na začátku 14. století od Tomasze Jurka¹¹ a analýza vlivu měnové reformy Václava II. na polské země od Boryse Paszkiewiczze.¹²

7) Ryszard KIERSNOWSKI, *Wielka reforma monetarna XIII-XIV w*, díl 1, Warszawa 1969.

8) Srov. naposledy Andrzej MARZEC, *Między Przemysłem II a Władysławem Łokietkiem, czyli kilka uwag o Królestwie Polskim na przełomie XIII i XIV wieku*, *Roczniki Historyczne* 78, 2012, s. 83–105; Týž, *Królewskie sądownictwo prawa polskiego za panowania Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego*, in: *Právní kultura středověku*, edd. Martin Nodl – Piotr Węcowski, Praha 2016 (= *Colloquia mediaevalia Pragensia* 17), s. 81–104, zde 86–87.

9) Srov. Stanisław KOŁODZIEJSKI, *Początki zamków w ziemi krakowskiej*, in: *Początki murowanych zamków w Polsce do połowy XIV wieku*, edd. Agnieszka Bocheńska – Przemysław Mrozowski, Warszawa 2017 (= *Colloquia Castrensia* 1), s. 47–67; Piotr LASEK, *Turris fortissima nomen Domini. Murowane wieże mieszkalne w Królestwie Polskim od 1300 r. do połowy XVI wieku*, Warszawa 2013, s. 72–84, tam i starší literatura. Kontroverze vyvolává rovněž datace a rozsah českých slohových vlivů na východní část gotické katedrály v Krakově, srov. Tomasz WĘCŁAWOWICZ, *Krakowski kościół katedralny w wiekach średnich. Funkcje i możliwości interpretacji*, Kraków 2005, s. 47–63.

10) Tomasz PIETRAS, *Krwawy wilk z pastorałem. Biskup krakowski Jan Muskata*, Warszawa 2001.

11) Tomasz JUREK, *Der Einfluss Böhmens auf das geteilte Polen im 13. Jahrhundert*, in: *Böhmen und seine Nachbarn in der Přemyslidenzeit*, edd. Ivan Hlaváček – Alexander Patschovsky, Ostfildern 2011 (= *Vorträge und Forschungen* 74), s. 161–202.

12) Borys PASZKIEWICZ, *Reforma monetarna króla Wacława II w Polsce*, *Wiadomości Numizmatyczne* 45, 2001, s. 23–44.

V závěrečné kapitole se Libor Jan pokouší načrtnout Václavův portrét. Distancuje se od psychologizování a pokusů učinit věrohodnějšími lékařské diagnózy domnělých psychických poruch panovníků, které jsou nutně vynášeny pouze na základě kronikářských poznámek o odporu ke kočkám, strachu z bouřky nebo sklonu fyzicky se poškozovat, kupříkladu pálit se plamenem svíčky. Tyto poslední jmenované vlastnosti, jež plní ve Zbraslavské kronice nepochybně funkci hagiografické typizace královy osoby, autor oprávněně spojuje s asketickým modelem panovnické zbožnosti.

Poněkud udivující je, že typář královských pečetí je pojednán teprve na tomto místě – při pokusu o charakteristiku panovníkova vnějšího vzhledu – jako by konvencionalizovaná zpodobení panovníka na pečetích mohla v této otázce poskytnout nějakou představu. Pozoruhodná je však zejména z polského hlediska titulatura panovníka na pečetích. Poslední typář mincovní královské pečeti Václava II., používané od roku 1300 až do jeho smrti, totiž obsahuje pouze redukovaný opis odkazující výhradně k titulům českého a polského krále, opakujících se na obou stranách. Takto syntetizující titulatura, jež ve srovnání s dosavadní a pozdější praxí opomíjí vnitřní strukturu obou politických jednotek, může svědčit o koncepci vnitřní integrace obou království, což není bez významu v kontextu diskusí o celopolském nebo specificky velkopolském charakteru Regnum Polonie na přelomu 13. a 14. století. Zdá se mi, že výpověď této titulatury Václava II. z let 1300–1305 zůstala v polské historické literatuře doposud nepovšimnuta.

Středoevropská medievistika získala díky monografii Libora Jana nové kompendium politických dějin, ale také důležitý vztažný bod v oblasti zkoumání sociálně-systémové proměny, která se odehrála ve 13. století.

MARCIN RAFAŁ PAUK

Martin BAUCH, *Divina favente clemencia. Auserwählung, Frömmigkeit und Heilsvermittlung in der Herrschaftspraxis Kaiser Karls IV.*, Böhlau Verlag, Wien – Köln – Weimar 2015
(= Forschungen zur Kaiser- und Papstgeschichte des Mittelalters. Beihefte zu J. F. Böhmer, Regesta Imperii 36)

734 s., ISBN 978-3-412-22374-8

Monografie Martina Baucha se zabývá zdánlivě velmi dobře zpracovaným fenoménem: zbožností a sběratelstvím ostatků císaře Karla IV. Téma, které v rámci karlovského bádání tradičně spíše okrajovou kuriozitou, se v jeho dizertační práci stalo ústředním výkladovým modelem pro interpretaci Lucemburkovy politiky.¹ Název

1) Srov. např. Reinhard SCHNEIDER, *Karls IV. Auffassung vom Herrscheramt*, in: Beiträge zur Geschichte des mittelalterlichen Königtums, ed. Theodor Schieder, München 1973 (= Historische Zeitschrift, Beihefte, NF 2), s. 122–150; Franz MACHILEK, *Privatfrömmigkeit und Staatsfrömmigkeit*, in: Kaiser Karl IV.